

Hanne Prosjektet

Dysleksivennlig Arbeidsliv

Cay Nordhaug og Lene Gjødestøl.

Nikkelverket

- **Årlig kapasitet**
 - 92 kt nikkel
 - 39 kt kobber
 - 5,2 kt kobolt
 - 115 kt svovelsyre
- **Energi**
 - 600 GWh / årlig
- **Arbeidskraft**
 - Ca. 550 ansatte
 - Ca. 36 lærlinger
 - Ca. 100 kontraktører
 - 35 plasstillitsvalgte.

Roald og Arild

Fagforeningen

Bedriften

Hanne Prosjektet.

Hvorfor nå ?

Sikker arbeidsplass
Attraktiv arbeidsplass
Stabil produksjon.

SPRER KUNNSKAP: For å bryte ned tabuene på arbeidsplassen har det vært viktig for Hanne-prosjektet å spre informasjon om hva dysleksi er.

ARBEIDSPLAN – Vinter 2020

Status August 2020

«Lese- og skrivevennlig» bedrift

Prioriterte oppgaver basert på listen under er:

1. Sjekkliste for TSF, og andre IT-verktøy skal bli dysleksivennlige. Delta aktivt sammen med IT i høst.
2. Elev fra Vennesla VGS. Følges opp av Geir Mjåland og Tone Josephsen.
3. Dysleksivennlig bedrift – sertifisering. Følges opp gjennom Dysleksiforeningen.
4. Møte med alle verneombud. Møte med AMU. Møte med BU.

Mål	1	Ha som uttalt mål å tilrettelegge for dem med lese- og skrivevansker. Målsetningen må være forankret i øverste ledelse (inkludert Bedriftsutvalg og Arbeidsmiljøutvalg)	Lage sakspapir. Fremlegge i AMU og BU	Harald Desember 2019 / januar 2020
Åpenhet	2	Arbeide for å skape et inkluderende arbeidsmiljø. Det skal være trygt å fortelle om man har lese-, skrive- og lærevansker. Tilrettelegge for ansatte som forteller om sine vansker og sikre deres faglige utvikling.	Lage magasin. Intern eller ekstern distribusjon? Besøke alle sikkerhetsmøter	UTFØRT
Kompetanse	3	Ledere - sikre kompetanseheving av ledere om hva det betyr å ha lese-, skrive- og lærevansker. Ansatte - tilby «VOX-kurs» hvert 5. te år, internt eller i samarbeid med andre bedrifter lokalt. Kursledere – skal ha eller gis grunnleggende opplæring om hvordan man underviser for personer med lese-, skrive og lærevansker.	Planlegge kurs for ledere Gjennomføre kurs for ledere. <u>SafeWork</u> -senteret / <u>Cu</u> -prosjektet informert. Kurs for kursholdere.	UTFØRT

			I samarbeid med <u>UiA</u>	
Rutiner	4	Ha rutiner som: Sikrer forståelse for grunnleggende HMS tilpasset dem med lese-, skrive- og lærevansker. Beskriver hvordan IKT-hjelpemidler for lese- og skrivehjelp er tilgjengelig Setter krav ved annonsering av ledige stillinger som er tilrettelagt for søkere med lese- og skrivevansker å opplyse om dette. Beskriver hvordan man ønsker at intern-informasjon formidles slik at det når også dem med lesevansker. Rutinemessig arbeidsmiljøundersøkelser for å avklare hvordan ansatte med lese-, skrive og andre lærevansker opplever seg ivaretatt.		
IKT-verktøy	5	Tilrettelegge slik at alle med lese-, skrive og andre lærevansker for benytte moderne IKT-verktøy for tekst-til-tale / tale-til-tekst.	HMS skjema på <u>iPad</u>	Kai J, Øyvind J, Harald, Roald og Arild Mars 2020
Fadderordning og fagprøver	6	Ha fadderordning for lærlinger tilpasset deres behov. Gi muligheter for dem med lese- og skrivevansker å få vist sine evner på fagprøver og eksamener; bruk av hjelpemidler, opplesing av tekst, lengre tid osv. Tilretteleggingene tilpasses behovene til den enkelte.	Vurdere tilbud for «pilot»-elev.	UTFØRT
Suksess	7	Dele suksesshistorier med samfunnet rundt bedriften.		UTFØRT

Kompetanse.

Roald (50) og Arild (54) har lese- og skrivevansker.

Fikk bedriften med på laget

De var dyslektikere og følte at de ikke strakk til i hverdagen. Men da Roald og Arild valgte å være åpne om det de slet med, ble livet veldig mye lettere, både på jobben og privat.

Tekst: Knut Hovind
Foto: Knut Hovind, Øystein Mathiesen/
Arbeiderpartiet og Anders Martinsen

«Men pappa, det kan jo tenkes at de ikke vet at du har dysleksi ...»

Det er en høstdag i 2017.

Pappa Roald Sandal er kommet hjem til kone og barn fra jobben på Glencore Nikkelverk i Kristiansand. Han er frustrert og sint, ja, rasende. Nok en gang er det kommet nye regler, skjemaer og sikkerhetsprosedyrer på jobben. Det er mye skrift, mange ord og lange, umulige setninger ...

Roald har vært ansatt i bedriften i mange år og er ansatt som en dyktig og pliktoppfyllende kar. Men han har lese- og skrivevansker. Det er en tilstand han har

DESEMBER 2019

NBS-MAGASINET

INFORMASJONSMAGASIN FRA GLENCORE NIKKELVERK

Tema: Dysleksi

NIKKELVERK
A GLENCORE Company

Dysleksi-satsingen ved Glencore Nikkelverk

Hans Lund
Spesialpedagog

For ca. 10 år siden ble dysleksi et prioritert satsingsfelt ved daværende Kvitraa Nikkelverk. Initiativet ble tatt av opplærings-sjefen, og jeg ble engasjert for å holde kurs for ansatte ved bedriften. Bedriften mente det var flere operatører som var motiverte for et slikt kurs. Det dreide seg både om å kunne bli satt i stand til å ta fagbrev, og ikke minst bidra til at sikkerheten ved bedriften ble bedre i løpet av at alle tilsluttet fikk en god leseveie.

Siden om lag 30 % av den norske befolkningen har en eller annen form for lærevansker, i større eller mindre grad, var det naturlig å tenke at mange ved bedriften slet med dette. Dysleksi er spesifikke vansker knyttet til å lese og/eller skrive.

Vi samlet ca. 15 ansatte som ville være med på et orienteringsmøte, og av disse var det ca. 10 som

Hans Lund er spesialpedagog og har arbeidet med dysleksi de siste 20 årene, fra 1997 til 2012 kun med dette feltet. Han er nå ansatt ved Utdanningsavdelingen i Vest-Agder fylkeskommune. Hans Lunds metodikk bygger på meistrings-aviser på data som er basert på en gjennomført kartlegging.

Siden det første kurset ble avholdt, har det jevnlig blitt tatt tak i dette ved bedriften, og svært mange har fått hjelp til å ta fagbrevet.

Jeg håper virkelig at to av del-takerne fra det første kurset i 2008, som nå driver Hanne-prosjektet, vil lykkes med et flott arbeid.

STIAN 14 ÅR

Det blir jo aldri bra nok. Og jeg blir aldri ferdig! • Stian sukker tungt, løfter blikket og fortsetter.

Han jobber med oppgave i historie. Cret nok, han har PC for å skrive, men det tar en evighet å lese sidene i boka.

Det er nesten umulig å huske det han har lest. For hvert spørsmål må han lese og lese, lese og lese, lese og lese.

Når han har skrevet svar, må han lese gjennom alt en gang til for å sjekke at det er riktig skrevet.

Det tar tid. Lang tid. Det blir bare ikke bra nok! Jeg er ikke bra nok! Skolen er ikke min greie!

Sukker tungt og trykker send... Kommer på skolen neste dag og får høre at han må legge mer arbeid i lekene.

Hanne Ry
Læringsopplæringsleder ved Glencore Nikkelverk
Det er endelig skolearbeid! 2019. Informasjon

Rutiner og verktøy.

Fareområde: Trafikk
KRITISK KONTROLL

Gående og sjåfør skal oppnå blikkontakt

Som sjåfør skal jeg:

- Utføre daglig kontroll av kjøretøy
- Alltid bruke sikkerhetsbelte
- Bruke to barrierer ved parkering

Som gående skal jeg:

- Ikke være i arbeidssonen eller blindsonen til et kjøretøy
- Ikke krysse kjørebane før kjøretøy er stoppet opp

54

SAFEWORK Be safe.

Trafikk
LIVSBEVARENDE REGLER
Bryt ikke sikkerhetssonen mellom kjøretøy og gående uten klarsignal
Kjøretøy, mobile maskiner og annet mobile utstyr i arbeidssonen i eller utenfor arbeidssonen. Dette betyr at det er viktig å være oppmerksom på om det er personer i nærheten. Det er viktig å være oppmerksom på om det er personer i nærheten. Det er viktig å være oppmerksom på om det er personer i nærheten.

KONTINJENT KONTROLLER

Gående og kjøretøy skal oppnå blikkontakt

Som sjåfør skal jeg:

- Utføre daglig kontroll av kjøretøy
- Alltid bruke sikkerhetsbelte
- Bruke to barrierer ved parkering

Som gående skal jeg:

- Ikke være i arbeidssonen eller blindsonen til et kjøretøy
- Ikke krysse kjørebane før kjøretøy er stoppet opp

SE ALLEN FORBUD ET MØTE BRUKER EN LIVSBEVARENDE REGLER I EN SITUASJON **SAFEWORK**

SAFEWORK APP

1. Tekst-til-tale
2. Tale-til-tekst
3. Grønne rundinger for JA / Røde firkanter for NEI
4. Dysleksi-vennlige fonter
 - Primært ekte fonter
 - Sekundært CALIBRI
5. Dynamisk meny, slik som her.
6. Symboler

18. Trafikk

19. Er det størrelse? *

☒ Ja

☐ Nei

20. Trafikk

☐ MAF

☐ Arbeid med ned

☐ AAS

☐ Annet

21. Er det behov for verneutstyr utover standard beredning? *

☐ Ja

☐ Nei

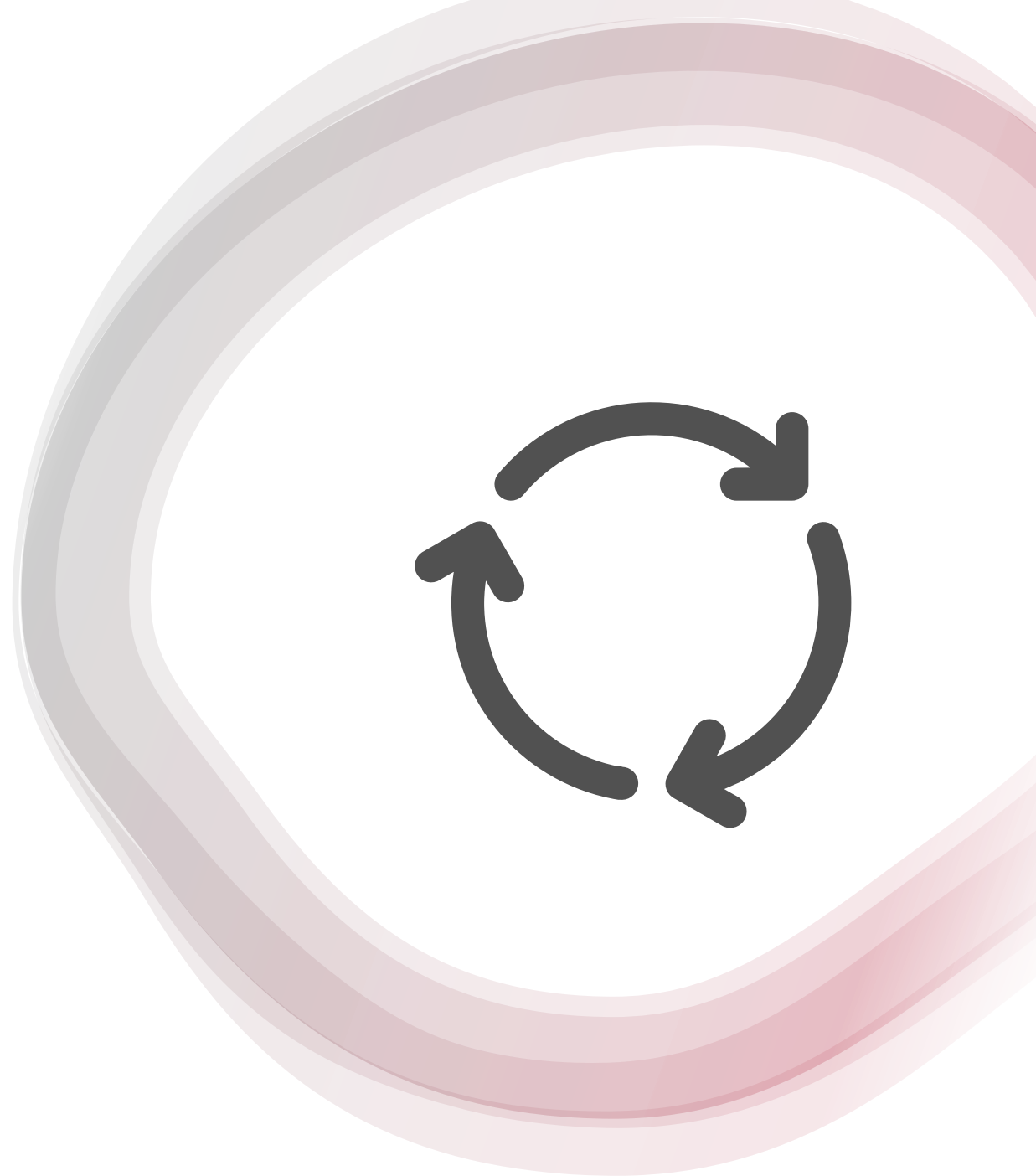
Roald skammet seg over at han ikke kan skrive

Operatør Roald Sandal (50) kunne bli så sint at han kastet skjemaene som han ble bedt om å fylle ut, etter sjefen. Da han endelig åpnet opp om ordblindheten, ble jobben et fristed. ▶

■ TONJE PAULSEN SOLEM [tekst] JAN-ERIK ØSTLIE [foto]
tonje@tonmedia.no jan.erik@tonmedia.no

Tabuet og Skammen.

- Synergieffekt av dette
- Utenforskapet.
- Flere i arbeid.
- Økt effektivitet på arbeidsplassen
- Sikkerhet
- Mindre sykefravær/ bedre trivsel
- Åpenhet og samhold på arbeidsplassen
- Skoleelever ser at det er muligheter i arbeidslivet.

-
- Kan vi gjøre dette hos oss ?
 - Uten bedrift og fagforening I sammen vil ikke dette fungere.
 - Tillitforholdet er avgjørende.
 - Det finnes en Roald og en Arild hos alle.
 - Bruk tid sammen med de som kjenner utfordringen og finn frem til gode løsninger.
 - AMU-BU
 - Vis at de blir tatt på alvor og at bedriften mener dette.
 -

Suksesskriterier for åpenhetskultur i Hanne prosjektet

- Overordnede mål:
 - Tilrettelegge for ansatte med lese- og skrivevansker
 - Skape et inkluderende arbeidsmiljø, en åpenhetskultur, hvor det er trygt å fortelle at man har lese-, skrive- eller lærevansker
- Forankring i ledergruppene, tillitsvalgt apparat, AMU og BU
- Opprette tverrfaglig prosjektgruppe med representanter fra ledelsen, HVO/VO, tillitsvalgt, medarbeidere
- Kartlegge:
 - Åpenhet, kultur, tillit og forståelse
 - Omfang
 - Utfordringer på arbeidsplassen
- Handlingsplan:
 - Opprette tiltak basert på funn under kartleggingsfasen
 - Dialog om prosjektet ut til ansatte
 - Kompetanseheving for alle med personalansvar
 - Opprette rutiner som sikrer forståelse for grunnleggende HMS for de med lese- og skrivevansker og lærevansker
 - Beskrive hvordan man ønsker at interninformasjonen formidles slik at det også når dem med lesevansker.
- Sette av tid til utvalgte ressurser
- Fast møtestruktur

- Enkle verktøy som vi anvender i dag men ikke vet hvordan funker.

Snudde skam til suksess

Roald skammet seg over at han ikke kan skrive

Operatør Roald Sandal (50) kunne bli så sint at han kastet skjemaene som han ble bedt om å fylle ut, etter sjefen. Da han endelig åpnet opp om ordblindheten, ble jobben et fristed. ▶

■ TONJE PAULSEN SOLEM [tekst] JAN-ERIK ØSTLIE [foto]
tonje@tonmedia.no jan.erik@tonmedia.no

Tabuet og Skammen.

Dysleksivennlig arbeidsplass - DVA

"Dysleksivennlig arbeidsplass" skal gi støtte og veiledning til bedrifter som ønsker å ivareta ansatte med lese- og skrivevansker, matematikkvansker og språkvansker bedre. Det vil vi gjøre gjennom:

1. Veiledning og sertifiseringsnormer
2. Synliggjøring og kompetansebygging

Prosjekt "dysleksivennlig arbeidsplass" retter seg mot alle arbeidsplasser og bransjer. Pilotprosjektet "Dysleksivennlig arbeidsplass - Hanne" retter seg mot prosessindustrien og leverandørindustrien. Dysleksi Norge søker med dette om prosjektfinansiering til pilotprosjekt "Hanne".

Visjon og mål

Visjon

Personer med lese- og skrivevansker, matematikkvansker og språkvansker skal møte et arbeidsliv som er tilrettelagt for dem, som er preget av åpenhet og som etterspør deres kompetanse.

Verdsmål

1. Inkluderende arbeidsliv
2. Attraktiv arbeidsplass
3. Styrke HMS-arbeidet
4. Øke åpenheten rundt disse vanskeområdene.

En dysleksivennlig arbeidsplass er en arbeidsplass som legger til rette for at lese- og skrivevansker, matematikkvansker og språkvansker ikke er til hinder for deltagelse i arbeidslivet.

Arbeidsplassen ber på alle ansatte som verdifulle ressurser.

Om aktørene og bakgrunn for prosjektet

Dysleksi Norge er en medlemsorganisasjon med ca. 10 000 medlemmer. Organisasjonen har lang erfaring med prosjektet «Dysleksivennlig skole». I 2021 har organisasjonen gått i gang med utvikling av et tilsvarende prosjekt med arbeidstittelen «Dysleksivennlig arbeidsplass».

Glencore Nikkelverk AS er en industribedrift i Kristiansand med over 500 ansatte. Arbeidet med Hanne-prosjektet har bidratt til inkludering av ansatte med lese- og skrivevansker i bedriften siden 2018. Norsk Industris HMS-utvalg og Industri Energi er involvert for et partssammensatt samarbeidsprosjekt, som bygger på fagkompetansen til Dysleksi Norge. Arbeidet på Glencore har vekket interesse hos andre bedrifter. Det er allerede startet et samarbeid med malingsfabrikken Jotun i Sandefjord, og Ineos Rafnes som er et petrokjemiselskap. I tillegg skal fem andre bedrifter tilbys samarbeid gjennom IA-bransjeprogrammet til leverandørindustrien til olje- og gassnæringen.

Norsk Industri, Industri og Energi, Dysleksi Norge, bransjeprogrammet og bedriftene ønsker å samarbeide videre. Dette samarbeidet er definert av denne prosjektbeskrivelsen. Vi ønsker videre å inkludere LO og NHO i samarbeidet for å sikre kontinuitet og størst mulig suksess og utbredelse. Denne piloten er viktig for å videreføre det arbeidet Glencore Nikkelverk har startet, men også for å utvikle Dysleksivennlig arbeidsliv for alle typer bransjer. Piloten er viktig for å høste erfaringer. Både Ineos og Jotun er godt i gang med å diskutere hvordan de skal arbeide med prosjektet, og de ønsker å være med i piloten slik at de får kompetanse og drahjelp i arbeidet.

Et partssammensatt arbeid er helt avgjørende både i den enkelte bedrift, men også for partene i prosjektet og i pilotprosjektet.

Vi vil med dette søke finansiering til prosjektpiloten "Hanne", herunder et prosjektsekretariat for Dysleksivennlig arbeidsplass.

Prosjektsøknad

DYSLEKSIVENNLIG ARBEIDSPASS PILOTPROSJEKT "HANNE"

et samarbeid mellom Dysleksi Norge, Industri Energi, Norsk Industri, Glencore Nikkelverk, Ineos Rafnes, Jotun og IA-bransjeprogrammet til leverandørindustrien til olje- og gassnæringen.

DVA

DYSLEKSIVENNLIIG ARBEIDSPASS

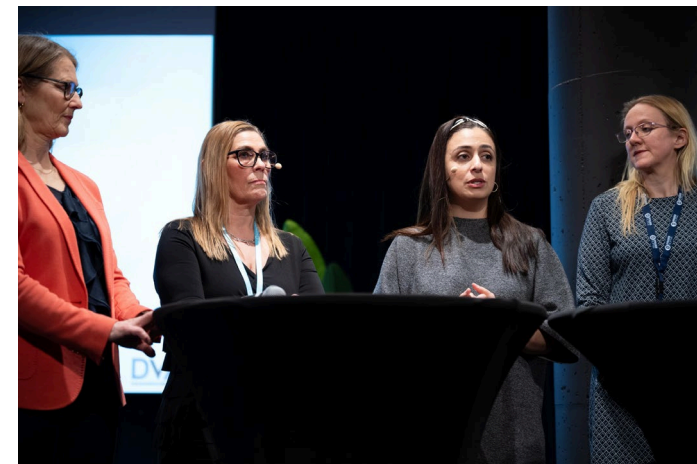
Veien mot et tryggere og mer inkluderende arbeidsliv

 **INDUSTRI
ENERGI**

 Norsk Industri

 **DYSLEKSI
NORGE**

 **IA-bransjeprogrammet til
leverandari industrien til
olje- og gassnæringen**

Takk for meg.

Spørsmål ?